

AZ ELLÁTÁSI SZÜKSÉGLETEK FELMÉRÉSÉNEK GYAKORLATA

A települési önk-ök feladata a napközbeni kisgyermekellátás biztosítása, ez törvényileg van szabályozva.

Rendelkezik róla:

- Önk-i törvény
- Szociális törvény
- megemlíti az Oktatási törvény (mivel beleértendő az óvodai ellátás, ill. az iskola alsó tagozatának napközi otthonos ellátása is)
- + a Gyermekvédelmi törvény 2002.évi módosítása azt is szabályozza, hogy minden 10 000-nél több állandó lakosú településen kötelező bölcsődét működtetni.

Az önk. kötelezettségeinek teljesítéséhez fel kell, hogy mérje az igényeket (életkoroknak megfelelően).

A bölcsőde működtetése nagyon költséges, mivel olyan szabályozásokat kell betartani, amelyek nagyon megdrágítják az ellátást.

Jellemzően inkább városokban működik bölcsőde, kistelepüléseken kevésbé (5 000 fő alatti lakosságszám esetén inkább pénzbeli ellátást biztosítanak, napközbeni kisgyermekellátást semmilyen szinten). A legtöbb bölcsőde a nagyvárosokban van, ezen belül is a fővárosban (152).

Az igény- és szükségletfelméréshez szociológiai módszereket használnak, pl:

- kérdőíves megkérdezés (anonim)
- interjú vagy mélyinterjú (csak szakember végzi: jövedelemről, családi helyzetről, konfliktusokról stb., anonim)
- családlátogatás
- helyzetfelmérés, elemzés
- szociális térkép készítése
- a már meglévő intézmények ellátási területének és működési hatékonyságának vizsgálata

Ezek elkészítése kötelező.

A szociális térképen szerepennie kell:

- Demográfiai adatok (lakosság szám, kisgyermek-, óvodáskorúak-, iskoláskorúak-, felnőttek, időskorúak aránya).
- Település földrajzi jellemzői (hol helyezkedik el, van-e vasút ill. busz közlekedés, hogyan tudnak egy nagyobb települést megközelíteni...).
- Gazdasági jellemzők (a munkaképes lakosság jellemzően milyen területen dolgozik: ipar vagy mezőgazdaság? (Általában az figyelhető meg, hogy 2 000 lakosig inkább a mezőgazdasági foglalkoztatás jellemző: akár saját gazdaságában dolgozik, akár bér munkát vállal.)

Általánosságban elmondható, hogy a kistelepüléseken:

- 30% a 60 éven felüliek aránya,
- magas a munkanélküliek száma,
- sok helyen magas az etnikum aránya,
- az alacsony képzettségűek száma,

- nem rendelkeznek munkalehetőséggel (kivéve talán 1-1 családi vállalkozást),
- gyenge az infrastruktúra (víz-, gáz-, közművek, utak...)
- az életszínvonalban jelentős lemaradás tapasztalható.

A kistelepülési önk-ök nehéz helyzetben vannak, szinte csak az állami normatívára számíthatnak, amit a lakosok száma alapján kapnak. Így tehát ha kevesen lakják a helységet, csak igen kevés támogatásra számíthatnak, feladataikat csak nehezen valósíthatják meg, ami pénzük van, azt arra fordítják, amire a legnagyobb igény mutatkozik (pl. közművesítés, idősellátás...)

Az igény- és szükségletfelmérés alapján látják, hány 3 éven aluli gyermek él a településen → milyen típusú intézményt érdemes létrehozni (kis létszám, pl. 3 fő esetén családi napközi, míg pl. már 7 fő esetén nagyobb léptékben kell gondolkodni).

Sok kistelepülés inkább társulást hoz létre (több hátrányos helyzetű kistelepülés működtet közösen 1-1 intézményt).

Az uniós csatlakozás óta segítséget jelenthet a pályázási lehetőség, mely minden önrészt biztosítani tudó önk. rendelkezésére áll.

Ha úgy döntenek, hogy létrehoznak egy napközbeni kisgyermekellátó intézményt, komoly előírásoknak kell megfelelni, mint pl. építészeti szabályoknak:

- épület-kert aránya
- az épület tájolása
- helyiségek száma, rendeltetése, alapterülete
- különböző korszerű műszaki megoldások...

A következő nehézség az intézmény működtetése, amire már nincs más, mint az állami normatíva. A fenntartás többi költsége szinte teljesen az önk-ra hárul.

Az önk-nak a hosszú távú működésre kötelezettséget kell vállalnia!

Előírás:

- szakemberek alkalmazása
 - szakemberek továbbképzése
 - bölcsődei gondozás,
 - nevelés alapprogramja szerinti működés
 - szakmai
 - munkavédelmi
 - eü-i
 - gazdasági
- } jogszabályok betartása

A GYERMEKJÓLÉTI ALAPELLÁTÁS INTÉZMÉNYEI

Az 1997.évi XXXI.-es törvény A Gyermek Védelméről és a Gyámügyi Igazgatásról felvázolja a gyermekvédelem rendszerét.

A gyermekjóléti alapellátás a személyes gondoskodás keretébe tartozik.

3 intézmény típusa van:

- gyermekjóléti szolgáltatás (intézményes formája a Gyermekvédelmi Szolgálat)
- gyermekek napközbeni ellátása
- gyermekek átmeneti gondozása.

GYERMEKEK ÁTMENETI GONDOZÁSA

Igénybe vétele mindig hatósági intézkedés következménye (jelzőrendszer valamely tagja jelzést küld → Gyermekjóléti Szolgálat → Gyámhivatal - intézkedés).
A szülő nem veszíti el a felügyeleti jogát.

3 típusa van:

- Helyettes szülői hálózat

Működtetését a gyermekjóléti szolgálat koordinálja, bárki végezhet ilyen munkát, csak tanfolyamot kell hozzá végeznie.

- Gyermek Átmeneti Otthona:

Csak a gyermeket helyezik el, átmeneti időre, a szülővel történő folyamatos kapcsolattartás mellett.

- Családok Átmeneti Otthona:

Átmeneti időre az egész családot beköltöztetik az intézménybe.

Időtartama max. 1 év, többszöri felülvizsgálat mellett.

GYERMEKEK NAPKÖZBENI ELLÁTÁSA

Bölcsőde:

Ált. a nagyobb városokban működnek, mert drága ellátási forma.

Működhet: - önálló bölcsődeként

- intézményhálózatban.

Hivatalos feltöltöttsége = férőhely számával = 100%, az Alapító Okiratban van rögzítve (a 120% feltöltöttség csak szakmailag elfogadható).

Minden bölcsődének kell rendelkeznie:

- alapító okirattal,
 - működési engedéllyel,
 - nyilvántartási számmal,
 - szakmai programmal,
 - szervezeti működési szabályzattal.
- } Ezek nélkül a bölcsőde nem működhet.

Nyújthat:

- Csak alapellátást (ingyenes, csak az étkezésért kell fizetni)
- + szolgáltatást, ha ez az alapellátást nem veszélyezteti (térítésköteles)

Igénybevétel: önkéntes.

Felvehető: 3 éves kor alatt bárki (kivéve, ha az anya a felvett gyermek után GYED-et is kap = GYED-en levő anya gyermeke nem vehet igénybe bölcsődei ellátást)

Megszűnik a bölcsődei ellátás:

3 évesen, ill. 4-5, max. 6 évesen (SNI)

○ Családi Napközi (CSANA)

Lehet:

- civil (alapítvány, egyesület...)
 - önkormányzati
- } Ugyanazok a szabályok vonatkoznak mindkettőre.

Max. 7 gyermek látható el, 2 felnőtt felügyelete mellett.

Igénybe vehető 20 hetes kortól 14 éves korig (iskola utáni napközi).

Bárki működtetheti, bárhol, ha megfelelő körülményeket tud biztosítani és elvégzi a működtetői tanfolyamot.

Biztosítani kell:

- étkezés
- alvás
- játék (adott esetben tanulás)
- szabad levegőn való tartózkodás lehetőségét.

Abszolút piacorientált ellátási forma, nincs rá garancia, hogy működni is fog, fizetős ellátás.

Nagy a fluktuáció, folyamatosan cserélődnek a piacon.

Általában nem ott hozzák létre, ahol a legnagyobb szükség lenne rá.

Fontos, hogy a működtető:

- jól mérje fel az igényeket
- jól tudja meghatározni, mennyi pénzt kérhet el érte
- legyen elég kitartása beszerezni a papírokat (az ÁNTSZ a legnehezebb)
- tudatában legyen annak, hogy nehéz munka (a szülők fizetnek érte és magasak az elvárásaik; Bp-en általában 70-100 000 / hó az ellátásért kért összeg)

Kistélepüléseken jó megoldás lenne, a minisztérium szorgalmazná, mert az államnak kevés pénzébe kerül, a nehézségek viszont a vállalkozót terhelik.

o **Házi Gyermekfelügyelet**

Intézménytípus, ezért:

- alapító okirat
 - szakmai program
- } köteles.

Működhet:

- önállóan
- más intézmény önálló szakmai egységként.

Kevés van belőle (Budapesten három - bölcsődékben).

Kicsi rá az igény. Addig nem törvénysértő, hogy nincs ilyen szolgáltatás, míg nincs rá igény.

Igénybe vehető: 20 hetes kortól a tankötelezettség végéig (18 éves korig), minden korosztály számára megfelelő ellátást kell nyújtani.

Kérhető: bármilyen indokkal (közösségben nem nevelhető gyermek; szülő munkabeosztása; többes ikrek szüleinek segítésére...)

Térítésköteles szolgáltatás, fizetni kell érte, a kérhető óradíj megállapításának módja rendeletben van szabályozva, nem lehet nyereségorientált.

Működtetése: - szülő jelzi az igényét

- szerződést köt vele az intézmény
- óradíjban fizet.

Magánvállalkozásban is működtethető.

SPECIÁLIS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK (SNI)

Eleve hátrányos helyzet, minden életkorban.

Minél kisebb településen él, annál nehezebb a helyzete.

Viszonylag sok bölcsőde nyújt számukra lehetőséget, de csak töredékük tudja igénybe venni az ellátást, mert:

- a bölcsődék feltöltöttsége 120%-os és egy SNI gyermek 2 általános ellátási igényű gyermek helyét tölti be.
- Nincs megfelelő szakember alkalmazva az intézményben (gyógyped., fejlesztő ped.)
- Gondozónó képzettsége egészséges gyermekekre szól, ezért esetenként nem vállalja el, mivel nem érzi képesnek rá magát.

Ellátásuk az alapellátások körébe tartozik, tehát kötelező nyújtani, de csak úgy, ha megvannak hozzá a megfelelő feltételek. Ha az intézmény nem vállalja fel az ellátását, meg kell azt indokolnia.

Két alaphelyzet van:

- a bölcsődébe kerülés után derül ki, hogy gond van a gyermekkel,
- a szülő már úgy kéri a felvételt, hogy tisztában van a problémával.

Mindkét esetben szakértői vizsgálatot kell kérni. A modern gyógypedagógia elvei szerint, kis létszámú csoportban, integráltan kell elhelyezni, ugyanazokkal a gondozási - nevelési feltételekkel, mint az ép gyerekeket, de a családlátogatást, és a beszoktatást gyógypedagógus felügyelete mellett végzik.

Kiegészítő normatívát lehet rájuk kérni (240 000.- /fő/év. 2008-ban), ha korai fejlesztéssel együtt működik (OM szám).

A fejlesztést csak képzett szakember végezheti, a gondozónó az általa bemutatott gyakorlatokat ismétli a gyermekkel.

Maradhat a bölcsődében 5 éves korig → kötelező felülvizsgálat után +1 évet maradhat, 6 éves korig.

Felvehetik: normál óvodába, speciális óvodába, nem könnyű elhelyezni őket.

Egyre több az ilyen jellegű problémával küzdő gyermek, egyre többet kell elutasítani a túltelítettség miatt (nekik sem megfelelőek a nagy létszámú csoportok). Az utóbbi időben sok a magatartási problémás; és az autisztikus tüneteket mutató gyermek, de kevesebb a Down-szindrómás.